NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok VII. Kraków, piątek 28 marca 1924 Nr. 73.

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe Poczt. Kasy Oszczędn. Nr. 141.123
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi.
Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględnione.
Redakcya rękopisów nie [illegible] Redakcya nie odpowiada.
Redaktor naczelny [illegible] od 12 do 1 w południe.

Cena Nru Mp. 250.000

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. 5800000 kwrt. 17400000
w Krakowie z odnoszeniem do domu mies. 6000000 kwrt. 18000000
Na prowincyi: z przesyłką pocztową mies. 7000000 kwrt. 21000000
Zagranicą: z przesyłką pocztową mies. 12000000 kwrt. 36000000
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo zlp. 0·08, wiersz milimetr. 1-szp. zlp. 0·10. Nadesłane zlp. 0·30. Wiersz milimetrowy 1-szpalt. w tekście zlp. 0·40. Wiersz milim. 1-szp. na 1-szej stronie zlp. 0·50 Gratulacye zlp. 3. Inser. zamiejsc. o 50%, zagr. o 100% droższe.
Ceny ogłoszeń w złotych polskich oblicza się po urzędowym kursie franka złotego w dniu wpłaty.

Sanacya gospodarcza Polski w świetle krytyki angielskiej

Kraków, 27 marca.

(sn) Sukces polityki skarbowej p. Grabskiego jest niewątpliwy. W ciągu trzech miesięcy jego pracy sanacyjnej nastąpiła w wielu dziedzinach naszego życia gospodarczego znaczna naprawa, waluta jest ustabilizowana, wzrost drożyzny wstrzymany, stosunki kredytowe o wiele lepsze a zaufanie zagranicy zaczyna odżywać, czego dowodem jest pożyczka „tytoniowa" włoska.

Punktem wyjścia dla osiągnięcia tych wszystkich postępów było dążenie do usunięcia deficytu budżetowego. Równowaga budżetu państwowego jest obecnie osią, około której całe życie gospodarcze u nas się obraca, jest podstawą, na której ma się oprzeć zregenerowany organizm gospodarczy Polski. Otóż mimo stwierdzonych wyżej niewątpliwych sukcesów p. Grabskiego i mimo dotrzymania zobowiązania nieposługiwania się od 1 lutego inflacyą na cele skarbowe, nie wolno zapominać, że sytuacya skarbowa nie jest jeszcze tak wyjaśniona, by można było wyzbyć się już troski o przyszłość. W najbliższych tygodniach wprawdzie równowaga budżetowa nie ulegnie zachwianiu, bo rząd posiada pewne rezerwy, jednakże dalsze miesiące kryją się jeszcze ciągle w tajemniczem półświetle.

Z faktu tego nie zdaje sobie sprawy prasa polska, zafascynowana dotychczasowemi powodzeniami p. Grabskiego i nie poddaje krytyce podstaw, na których ma się oprzeć nasza polityka skarbowa na dalszą metę. Być może momentem hamującym jest obawa, by nie zachwiać wiary społeczeństwa w powodzenie sanacyi. Jednakże wiara ta, ufundowana na widocznych i namacalnych sukcesach tej akcyi, jest już obecnie dostatecznie silną, by módz przetrzymać także i bardziej krytyczne uwagi, zwłaszcza, o ile przyczyniają się one do wyjaśnienia grożących jeszcze tej akcyi niebezpieczeństw.

Ciekawym takim przyczynkiem krytycznym do obecnej akcyi p. Grabskiego są dwa artykuły w londyńskim „Economist", pochodzące prawdopodobnie od towarzyszów p. Hiltona Younga z czasów jego pobytu w Polsce. O artykułach tych podała prasa polska tylko krótkie wzmianki podnosząc zawartą w nich przychylną ocenę pracy p. Grabskiego. W artykułach tych mieści się jednak także sporo uwag krytycznych, z któremi opinia polska powinna się zapoznać. W streszczeniu, z przytoczeniem charakterystyczniejszych cytatów, brzmią one następująco:

„Polityka sanacyjna Polski obrała drogę, znajdującą się w pośrodku między eksperymentalną polityką Rzeszy, a austryacką, prowadzoną według uznanych wzorów. Jedynie dzięki poparciu p. Hiltona Younga, b. min. Kucharski nie wprowadził złotego, któremu groził los marki polskiej".

„P. Grabski ma doświadczenie z uprzednich gabinetów, w których sprawował urząd ministra skarbu, jest uznany jako człowiek wielkiej erudycyi, bezwzględnej uczciwości i posiada dozę uporu, który nawet jest dodatnią cechą ministra skarbu. Jakkolwiek krytykowano go często, jako uczonego, to potrafił wytworzyć atmosferę zaufania, dzięki której mógł otrzymać pełnomocnictwa. Źle że obliczone one są jedynie na 6 miesięcy. Właśnie wskutek tego jest zmuszony do działania z pośpiechem, który nawet dla Polski jest zbyteczny".

„Plan p. Grabskiego utrzyma się, albo upadnie wskutek wyników polityki walutowej. P. Grabski musi uznać, iż niezwłoczne zakładanie banku emisyjnego jest conajmniej bardzo hazardownym eksperymentem. Początkowo podzielał on pogląd angielskich rzeczoznawców, skoro jednak widzi iż niema widoków na otrzymanie w obecnych warunkach kredytów zagranicznych w dostatecznej mierze, musi uciec się do środków, które mu pozwolą na niezwłoczną i istotną poprawę budżetu".

Dalej wywodzi nasz Anglik, iż wprowadzenie „Rentenmark" wpłynęło na psychologię walutową w Polsce i przyspieszenie założenia Banku Polski. Twierdzi, iż sukces Banku Polski zależy nie tylko od ustosunkowania się sił gospodarczych, ale też od zaufania, jakie powstanie w kraju, które zależeć będzie od doświadczeń z Rentenmark.

„P. Grabski musi zapewnić sobie sukces jedynie zręcznem ujmowaniem zagadnień skarbowych oraz zaufaniem, jakie potrafi zdobyć dla swej akcyi".

Mówiąc o gospodarce finansowej autor charakteryzuje wydatki państwowe Polski, jako bardzo nieznaczne i wskazuje, iż w roku 1923 wyniosły one około 32 szylingów na głowę rocznie, wtedy gdy utrzymanie rządu w Anglii kosztuje 12 razy tyle, we Francyi zaś 5—6 razy tyle. Autor, jak widać, dobrze obeznany ze stanem naszych finansów publicznych, wskazuje na potrzebę w celach sanacyi skarbu obciążenia w wyższym stopniu ludności i zaznacza, iż trudności budżetowe sprowadzić może tylko deficyt kolejowy, wobec tego, iż obecne stawki taryfowe stanowią pół do dwóch trzecich taryfy kolejowej w Niemczech, Austryi, Czechosłowacyi oraz w Polsce przedwojennej. W końcu autor zaprzecza jakoby głównem źródłem trudności finansowych Polski — jak to mylnie mniemają w Anglii, była armia polska, liczebność bowiem armii 240,000 ludzi przy granicy lądowej długości 3,200 kilometrów nie wydaje się nieodpowiednią, a ewentualnego niebezpieczeństwa bagatelizować nie sposób.

W artykule drugim z dnia 18 III. pisze nasz Anglik: —

„Budżet może pokryć p. Grabski jedynie drogą podwojenia dotychczasowych wpływów skarbowych".

Bardzo pesymistycznie zapatruje się autor na sprawność naszej administracyi, [illegible] go zdaniem, podając niesprawdzony [illegible] do preliminarza i nie ściągając przewidzianych wpływów, może zadać cios sanacyi.

„Nie mniejsze niebezpieczeństwa grożą ze strony pozycyi wydatków. Ograniczyć normalne wydatki jest trudno; armia, koleje i oświata więcej wyda, aniżeli preliminowano, o ile nie rozciągnie się jak najdalej idącej kontroli. Jakkolwiek odnośni ministrowie mają wolę współdziałania, jednak nie wiadomo czy ich dyrektorzy departamentów będą mieli dosyć silną rękę. Również zwiększające się bezrobocie może fatalnie wpłynąć na wysokość pozycyi wydatków".

Dalej anonimowy autor angielski stwierdza, iż przełom nastąpi w maju, gdy przeminie okres największego opodatkowania w pierwszem półroczu, a nie można przystąpić do ściągania podatków, które są płatne w drugiem półroczu. Wtedy liczy p. Grabski na pomoc Banku Polskiego. Czas będzie groźny również z tego względu, iż upływa okres pełnomocnictw a w kraju, który jest „so politically minded as Poland" (tak politycznie nastrojony jak Polska) z łatwością może dojść do kryzysu.

Artykuł w „The Economist" kończy się:

„Maszyna skarbowa w Polsce przy obecnym poziomie organizacyjnym nie da sobie rady ze ściągnięciem podatków w kraju o charakterze rolniczym. W okresach patryotycznego uniesienia jakim jest obecny, można wydostać ograniczone dochody, które mają na razie pewne znaczenie. Jednak istotna poprawa w administracyi skarbowej musi nastąpić zanim Polska może liczyć na zwiększone dochody, jakie w przyszłości potrzebuje, albo też będzie w stanie zaofiarować dostateczne zabezpieczenia dla pożyczki zagranicznej, która jest nieodzowna dla prawdziwego rozwoju tego bogatego kraju".

Z krytyki autora angielskiego wynikają pośrednio wnioski o wskazaniach terapeutycznych, jakie należy stosować. Najważniejszemi zadaniami rządu winno być mianowicie udoskonalenie aparatu administracyjnego a przedewszystkiem uzyskanie wielkiej, sanacyjnej pożyczki zagranicznej. Dopiero po zapewnieniu jej będzie można orzec, że uzdrowienie gospodarcze Polski jest bezwzględnie pewne.

Przeciw podwyższeniu towarowej taryfy kolejowej

Sin Warszawa. (Telefonem). Komitet taryfowy państwowej rady kolejowej wypowiedział się przeciw projektowi ministerstwa kolei, podwyższającemu taryfę towarową Komitet taryfowy stwierdził, że deficyt kolei w pierwszych miesiącach br. został wywołany przesileniem gospodarczem. Podwyższenie taryfy kolejowej nie przyczyni się bynajmniej do zmniejszenia deficytu kolejowego ale może go jeszcze znacznie zwiększyć.

Szczegóły aresztowania senatora Hamerlinga w Stanach Zjednoczonych.

Sin Warszawa. (Telefonem). „New York Herald" podaje bliższe okoliczności, jakie towarzyszyły aresztowaniu senatora Hamerlinga, po wstąpieniu na teren St. Zjednoczonych. Aresztowanie nastąpiło wskutek zarzutu złożenia fałszywej przysięgi sąd jednak nie mógł obwinionego nigdzie znaleźć. — Już po zaaresztowaniu sen. Hamerlinga na interwencyę Białego Domu zwolniono go.

Krytyka działalności nadzwyczajnego komisaryatu oszczędnościowego.

Sin Warszawa .(Telefonem). Na wczorajszem po siedzeniu sejmowej komisyi budżetowej po sprawozdaniu referenta wywiązała się dyskusya w sprawie nadzwyczajnego komisaryatu oszczędnościowego. Pos. Rozmarin (Koło Żyd.) zwraca uwagę, że Prezydent ministrów pełni właściwie tylko funkcye ministra skarbu, a pan Moskalewski jest niejako „oberpremierem". Komisya budżetowa już kilkakrotnie prosiła, żeby premier Grabski udzielił komisyi informacyi, dotychczas jednak nigdy nie miało to miejsca.

W odpowiedzi na to, zapewnił przewodniczący komisyi, że postara się, ażeby min. Grabski udzielił wreszcie komisyi żądanych informacyi.

W dalszym ciągu długiej dyskusyi mowcy Wyzwolenia zakwestyonowali prawne podstawy istnienia komisaryatu oszczędnościowego, przeciw czemu wystąpił pos. Lieberman (PPS) oświadczając, że komisaryat oszczędnościowy ma podstawy prawne, jednak działalność jego pozostawia dużo do życzenia. Przedstawiciel Izby naczelnej kontroli państwa obecny na posiedzeniu komisyi, zaznaczył, że między nim, a komisaryatem oszczędnościowym niema kolizyi.

Pos. Rozmarin zainterpelował, dlaczego w państwowej radzie oszczędnościowej niema żadnego przedstawiciela mniejszości narodowych. W odpowiedzi oświadczył delegat rządu, że w radzie oszczędnościowej zasiadają sami fachowcy. — Wbrew temu trzeba zaznaczyć, że jest znamiennym faktem, iż w radzie oszczędnościowej żadnych fachowców niema...

Niesłychane oświadczenie Galwanauskasa o załatwieniu sprawy Kłajpedy.

Pretensye litewskie do Wilna. — Premier litewski zapowiada walkę o Wilno!

Kowno, 26. 3 PAT. Prezydent ministrów Galwanauskas udzielił po powrocie z Genewy wywiadu, w którym oświadczył: Rozstrzygnięcie w sprawie Kłajpedy posiada wielkie znaczenie dla wewnętrznej i zewnętrznej polityki Litwy. Rozstrzygnięcie w sprawie Kłajpedy kładzie kres polityce pretensyom Polski do Kłajpedy. Fakt ten nie pozostanie bez wpływu na ogólną politykę Polski w stosunku do Litwy. Rozstrzygnięcie sprawy kłajpedzkiej powinno ułatwić załatwienie (!) sprawy wileńskiej. Polska zrozumie, że w jej własnym interesie leży uregulowanie stosunków z Litwą, co byłoby nie do pomyślenia bez opuszczenia okupowanych przez Polskę ziem litewskich (!?!). W razie rozstrzygnięcia sprawy wileńskiej zadawalniająco dla Litwy, Polska będzie mogła zawrzeć normalne stosunki dyplomatyczne, konsularne, kolejowe i td. z Litwą.

Łotwa powinna być przekonana, że uruchomienie kolei Libawa—Romny nie może mieć miejsca przed rozstrzygnięciem sprawy wileńskiej i że w interesie własnym Łotwa winna dążyć razem z Litwą do rozstrzygnięcia tejże sprawy. Sprowadzenie cudzoziemców do dyrekcyi portu kłajpedzkiego i dopuszczenie spławu drzewa na Niemnie obrażają uczucia narodowe litewskiej; jednakże w okresie 5 najbliższych lat rząd litewski będzie mógł wnieść do Ligi narodów projekt zmiany konwencyi.

Decyzya kłajpedzka, pociągając za sobą polepszenie się stosunków Litwy nietylko z państwami ententy, lecz również z Niemcami i Rosyą, ułatwi prowadzenie w dalszym ciągu walki o oswobodzenie okupowanych przez Polskę ziem litewskich. Litwa będzie miała do załatwienia tylko jeszcze jedną kwestyę tj kwestyę wileńską.

Łotwa i Estonia przeciw Litwie w sprawie Kłajpedy

Ryga, 26. 3 PAT. Prasa ryska uważa, że sprawa Kłajpedy wywoła wielkie trudności w kwestyi bałtyckiej. Po otrzymaniu autonomii Kłajpeda podniesie głos za dopuszczeniem wolnego tranzytu dla spławu na Niemnie. Litwa wskutek swej walki przeciw Polsce stoi w konflikcie z Ameryką, Szwecyą i Holandyą i może być zupełnie izolowana. Zwołanie w tym momencie konferencyi kowieńskiej pisze dalej dziennik oznaczałoby, że Łotwa i Estonia solidaryzują się z Litwą przeciwko woli całego świata. W ten sposób wytworzyła się możność zwalczania konferencyi kowieńskiej przez jej wrogów. Prasa ryska zaznacza, że byłoby błędem przypuszczać, że współpraca państw bałtyckich skieruje się przeciw Polsce.

Żydostwo na Litwie protestuje przeciw zniesieniu min. dla spraw żydowskich.

Kowno, 26. 3 PAT. Tutejsza prasa żydowska uważa skreślenie etatu ministerstwa dla spraw żydowskich za gwałt, skierowany przeciw Żydom. W dniu 19 bm. odbyło się posiedzenie sejmowej frakcyi żydowskiej dla zajęcia stanowiska w tej sprawie.

Dymisya gabinetu Poincarego.

Prezydent Millerand przyjął dymisyę Poincarego. — Misyę utworzenia gabinetu otrzymał Barthou.

Paryż. PAT. Prezydent ministrów Poincare wręczył o godzinie 12,15 prezydentowi Millerandowi dymisye gabinetu.

Berlin, 26. 3 PAT. Jak donoszą z Paryża, prezydent republiki francuskiej przyjął dymisyę gabinetu Poincarego.

Sin Warszawa. (Telefonem). **Prezydent Millerand powierzył misyę utworzenia gabinetu p. Barthou.**

Paryż. PAT. Izba odesłała z powrotem do komisyi 271 głosami przeciw 264 głosom ustawę o uregulowaniu pensyi urzędniczych jakkolwiek min. finansów Delasteyrie postawił przy sposobności głosowania nad tą ustawą kwestye zaufania.

* * *

Zmiana w kierownictwie rządu francuskiego oznacza raczej przesunięcie się sytuacyi na prawo, albowiem Barthou uchodzi za zdecydowanego zwolennika p. Clemenceau. Widocznie prezyd. Millerand pragnął, aby maszyna wyborcza znalazła się w rękach męża stanu niezmęczonego długoletnią wytężoną pracą, tembardziej, ile że równoczesna akcya wyborcza w Niemczech zapowiada — jak dotychczas — silne przesunięcie się układu sił w przyszłym parlamencie rzeszy w kierunku skrajnego szowinizmu.

Ze względu na sytuacyę międzynarodową ciekawem jest, jak zmiana kierunku rządu francuskiego oddziała na politykę Mac Donalda.

Ustąpienie Poincarego w obecnej chwili równa się całkowitemu niemal usunięciu go z areny politycznej w związku z przyrzeczeniami, jakie Poincare dał zapewne Anglii i Ameryce za pożyczkę dla Francyi, które przyrzeczenia widocznie opinia francuska odczuła jako krępujące swobodę polityki francuskiej.

Tak zatem ustąpienie Poincarego jednego z bezsprzecznie najtęższych polityków francuskich i zastąpienie go p. Barthou jest raczej zapowiedzią zaostrzenia sytuacyi międzynarodowej, niż załagodzenia jej.

Pasicz nie utworzy nowego gabinetu jugosłowiańskiego.

Wiedeń, 26. 3 PAT. Neue Fr. Presse donosi z Białogrodu, że Pasicz już dziś złoży misyę utworzenia nowego gabinetu koalicyjnego. Prezydent skupczyny zaproponuje następnie królowi, aby powierzył utworzenie gabinetu przywódcy demokratów lewicowych Dawidowiczowi.

Białogród, 26. 3 PAT. W związku ze złożeniem przysięgi przez deputowanych partyi Radicza, dzienniki podkreślają, iż przysięga ta zobowiązuje do poszanowania konstytucyi, wierności królowi, oraz uznania jedności państwa. Prasa przypomina jednocześnie, że partya Radicza od czasu utworzenia królestwa SHS. nie chciała uznać pra womocności konstytucyi i parlamentu.

Rozprawa przeciw komendantowi więzienia wojskowego w Warszawie.

Sin. Warszawa. (Telef.) Dziś rozpoczęła się w warszawskiem sądzie wojskowym rozprawa przeciw podpułkownikowi Bielakowskiemu, komendantowi więzienia wojskowego, oskarżonemu o nadużycie władzy.

Rozprawa ta budzi powszechne zainteresowanie bo jest ona niejako dalszym ciągiem sprawy Bagińskiego i Wieczorkiewicza, których komendant przeniósł na wikt szpitalny i świadczył im różne grzeczności.

Ponadto jest on oskarżony o to, że podczas razprawy Bagińskiego fałszywie zeznał, jakoby te ulgi przyznane były powyższym inkwizytom na wniosek lekarza dra Sommera.

Hr. Ronikier oddany w Warszawie sądom polskim

Sin Warszawa. (Telefonem). Min. sprawiedliwości ukończyło petraktacye z rządem austryackim w sprawie wydania władzom polskim Hr. Ronikiera przebywającego w Salcburgu. Hr. Ronikier został wczoraj pod strażą przewieziony do Warszawy i oddany do dyspozycyi sądom polskim.

Obrady towarzystw przyjaciół Ligi Narodów w Hadze.

Haga, 26. 3 PAT. Wczoraj rozpoczęły tutaj swe prace komisye unii towarzystw przyjaciół Ligi narodów. Komisya do spraw mniejszości narodowych pod przewodnictwem Dicksona (Anglia), przyjęła raport tego ostatniego w sprawie mniejszości niemieckiej w Polsce. Raport ten rozważa wyrok trybunału haskiego w tej sprawie i kończy się stwierdzeniem, iż droga rozwiązywania podobnych spraw przez trybunał haski jest najodpowiedniejszą w podobnych wypadkach Następnie obradowano nad sprawą mniejszości duńskiej w Niemczech i nad kwestyą numerus clausus.

Naukowa wycieczka lotnicza na Babią górę.

Zawoja, 26. 3 PAT. Polska wycieczka naukowa lotnicza na Babią Górę przebyła noc z 25 na 26 bm. w Zawoji, skąd wyruszyła 26 bm. w dalszą drogę na szczyt Babiej Góry. Transport szybowców będzie trwał przy sprzyjających warunkach 2 dni.

Hussein przeciw politycznemu syonizmowi w Palestynie?

Wiedeń. PAT. Pisma tutejsze donoszą, że król Hedżasu Hussein zapowiedział, iż pierwszym jego aktem jako kalifa będzie zwołanie do Mekki kongresu muzułmańskiego, który zastanowi się nad środkami poparcia walki Arabów przeciw politycznemu syonizmowi w Palestynie.

Groźba przesilenia parlamentarnego w Turcyi.

Konstantynopol, 26. 3 PAT. Zgromadzenie narodowe w Angorze odrzuciło po burzliwej dyskusyi art. 25 konstytucyi, który przyznawał prezydentowi prawo rozwiązywania zgromadzenia narodowego. W związku z tą uchwałą wytworzyła się w Turcyi bardzo poważna sytuacya. Istnieje możliwość, że gabinet ustąpi albo, eż zgromadzenie narodowe zostanie rozwiązane.

Czy sowiety mobilizują na granicy Mandżuryi?

Londyn, 26. 3 PAT. Central News donoszą, że japoński minister wojny oświadczył, że posiada oficyalne informacye o zamiarze mobilizacyi w Rosyi z powodu odmowy Chin uznania żądań rosyjskich dotyczących Mandżuryi. Japonia nie myśli zbroić się, lecz w danym razie wspólnie z państwami, które podpisały układ waszyngtoński zgłosi protest.

Sowiety żądają plebiscytu w Bessarabii.

Berlin, 26. 3 PAT. Vossische Zeitung dowiaduje się, że delegacya sowiecka na rokowania rosyjsko-rumuńskie mające się odbyć w Wiedniu żądać będzie rozstrzygnięcia kwestyi Besarabii drogą referendum przeprowadzonego pod kontrolą państw neutralnych po uprzedniej ewakuacyi Besarabii przez wojska rumuńskie.

W sprawie waloryzacyi długów hipotecznych*)

Kraków, 27 marca.

W artykule pod powyższym tytułem, zamieszczonym w Nrze 67 „Nowego Dziennika" szan. autor wytyka to, że w projektowanej przez Rząd ustawie o waloryzacyi długów hipotecznych inaczej traktowane są wierzytelności niezapłacone, niż zapłacone a zarazem wyjawia i broni zapatrywania, że i wierzycielom zaspokojonym należałoby przyznać od dłużnika (właściciela realności) odszkodowanie za poniesioną stratę.

Zapatrywanie to jest mojem zdaniem mylne. Są pewne podstawowe zasady prawne, których pominąć nie wolno, jeśli się stoi i stać chce na stanowisku istniejącego porządku prawnego na tych zasadach się opierającego. Taką podstawową zasadą prawną jest teza, że ustawa nie działa wstecz (lex retro non agit). Ignorowanie tej zasady musi za sobą pociągnąć zupełne podkopanie bezpieczeństwa prawnego i wywołać stan niepewności prawnej równający się anarchii. Komu zatem zależy na utrzymaniu porządku prawnego, w którym każdy czuje się pewnym, że mu jutro nowa ustawa nie odbierze praw dziś nabytych, ten winien się sprzeciwić i z całą energią występować przeciw projektom ustawowym zmierzającym do naruszenia powyższej zasady, choćby mu nawet w pewnym wypadku pominięcie tej zasady miało przynieść korzyści, gdyż „hodie mihi, cras tibi", dziś ustawa nowa przez działanie wstecz narusza prawo moje, jutro naruszy twoje.

Jeśli w ślad za szan. autorem omawianego artykułu uznawać poczniemy pewne od wieków uświęcone podstawowe zasady prawne, na których istniejący ustrój prawny się opiera, — za „formalności i uprzedzenia z czasów zdrowej waluty" to gdzie pewność, że nie znajdą się wkrótce tacy, którzy w tej chęci pozbycia się „formalności i uprzedzeń" nie zechcą pójść dalej i uznają za formalność i uprzedzenie inne zasadnicze pojęcia prawne jak prawo własności lub instytucyę małżeństwa, które w pewnych wypadkach mogą się również okazać niewygodnemi i krzywdzącemi jednostkę „uprzedzeniami z czasów zdrowej waluty".

Prawdą jest, że wierzyciel, który przyjął zapłatę swej wierzytelności w zdewaluowanym pieniądzu, poniósł szkodę, ale czy szkodę poniósł tylko wierzyciel, który otrzymał zapłatę? Wojna i stosunki powojenne pociągnęły za sobą zupełne przewarstwowienie ludności. Jedni stracili olbrzymie fortuny i stali się żebrakami, a ludzie ubodzy dorobili się wielkich majątków. Stała się więc niezliczonym ludziom krzywda i niewątpliwie szkody przez ludzi niewinnie poniesione dałyby się naprawić. Wystarczyłoby wydać i przeprowadzić z całą bezwzględnością ustawę nakazującą ludziom wzbogaconym na wojnie oddanie części swego majątku na rzecz tych, którzy wszystko stracili. Jeśli jednak ustawa taka w żadnem z państw wojną dotkniętych dotąd nie wyszła, to tylko dlatego, że zwolennicy istniejącego porządku społecznego, — mając zwłaszcza odstraszający przykład na Rosyi sowieckiej — zdają sobie sprawę ze skutków, jakieby takie naprawianie krzywd dla obecnego porządku społecznego za sobą pociągnęło.

Atoli pomijając względy zasadnicze, przemawiające przeciw objęciu projektowaną ustawą wierzycieli zaspokojonych, to nie ma żadnego słusznego ani na ustawie opartego powodu do nałożenia na właściciela realności obowiązku odszkodowania wierzyciela hipotecznego za to, że tenże choćby nawet przyciśnięty koniecznością bądź z nieświadomości lub błędnego pouczenia przyjął zapłatę. Szan. autor przyznaje w omawianym artykule, że szkodę wierzyciela wywołał Rząd swą gospodarką inflacyjną. Zdawałoby się tedy, że uzna za zobowiązanego do wynagrodzenia szkody wierzycielowi zaspokojonemu zdewaluowanym pieniądzem, Rząd, względnie Państwo. Atoli idąc po linii najmniejszego oporu szan. autor pociąga do odpowiedzialności za szkodę poniesioną przez wierzyciela, — właściciela realności. Nie mogąc zaś znaleść związku przyczynowego między faktem zapłacenia długu a przyjęciem zapłaty przez wierzyciela hipotecznego, związku, któryby jedynie mógł uzasadnić prawo do odszkodowania, — szan. autor usiłuje dedukować obowiązek odszkodowania wierzyciela zaspokojonego z okoliczności faktycznych niedopowiadających rzeczywistym stosunkom a mianowicie z faktu wzbogacenia lub wyszukania rzekomej konieczności lub nieświadomości wierzyciela, przy wołując na pomoc §§ 1431, 879 kc. Kto zupełnie bezstronnie obserwuje stosunki, ten przyznać musi, że wskutek gospodarki inflacyjnej i inercyi dawnych Rządów właściciele realności w znacznej części więcej stracili niż wierzyciele hipoteczni, którzy przyjęli zapłatę w pieniądzu zdewaluowanym. Właściciel realności (często emeryt, wdowa, sierota, inwalida itp.), który przed wojną utrzymywał się z dochodów swej realności, mimo niekiedy bardzo żmudnej pracy około administracyi swego domu, nie ma z tego domu prawie żadnych dochodów a nie mogąc domu remontować patrzeć się musi na to, jak z każdym dniem dom jego będący jedynym jego majątkiem, niszczeje. Zmuszony koniecznością sprzedaje dom i oto traci cztery piąte części swego majątku, gdyż więcej jak jedną piątą część wartości przedwojennej nie może dostać? Rozumie się, że nie można w tym wypadku mówić o wyzyskaniu przez nabywcę domu, przymusowego położenia właściciela realności, skoro nabywca dał taką cenę, jaką w czasie nabycia domu za takie domy płacono. Taksamo nie można twierdzić, że wierzyciel, który przyjął zapłatę swej wierzytelności w takiej relacyi, w jakiej wówczas inni wierzytelności spłacili, został przez właściciela realności wyzyskany.

Słusznie zatem nie objęto w zamierzoną przez Rząd ustawą waloryzacyjną wierzytelności już zapłaconych, bo skoro celem zamierzonej ustawy ma być uregulowanie wierzytelności hipotecznych, należy w spokoju zostawić te wierzytelności, które strony same uregulowały. Najlepiej bowiem jest quieta non movere — nie ruszać rzeczy już załatwionych.

Dr. Leon Geldwerth.

*) Dalszy artykuł dyskusyjny. Red.

Obrady Rady partyjnej zachodniej Małopolski i Śląska.

Kraków, 27 marca.

Jak już donieśliśmy, odbyło się w ubiegłą niedzielę posiedzenie Rady partyjnej organizacyi syonistycznej dla zachodniej Małopolski i Śląska, przy współudziale 46 delegatów z 22 głównych miejscowości. Poziom obrad był bardzo wysoki i stwierdził głębokie poczucie odpowiedzialności jakoteż wzmożoną chęć do pracy wśród delegatów.

O godz. 10 przedpoł. zagaił posiedzenie prezes Egzekutywy p. Dr. Feldblum wskazując w krótkiem przemówieniu na to, że wyniki pracy Egzekutywy od czasu ostatniej konferencyi krajowej są mimo ciężkich warunków finansowych wcale znaczne. Dzisiejszy porządek dzienny jest ograniczony do trzech punktów najważniejszych w obecnej chwili. Mowca wspomina bolesne straty, jakie organizacya i żydostwo w ubiegłym okresie poniosły, w szczególności z powodu śmierci Eliaszowa, i Frenka. Rada partyjna uczciła pamięć zmarłych przez powstanie.

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI.

Do sprawozdania z działalności Egzekutywy zabiera głos dr. Herschdörfer i wskazuje na fakt znacznego wzrostu dochodów Funduszu Narodowego, na coraz bardziej ożywiającą się akcyę na Keren Hajessod. Niedawno Hechaluc zdołał zorganizować 50 chaluców i umożliwił im przygotowanie do przyszłej pracy na roli. Frakcya Hitachdut rozpoczęła ostatnio energiczną akcyę za pracującą Palestyną. Sprzedano 70 akcyi Palestyńskiego Banku robotniczego. Dzięki inicyatywie Biura palestyńskiego po raz pierwszy w tym roku wyjeżdża grupa turystów z wycieczką do Palestyny. Egzekutywa upoważniła jednego z kupców wyjeżdżającego w tej wycieczce do zakupna 5,000 dunamów ziemi, które po powrocie z wycieczki będą tutaj częściami sprzedawane. Akcya szeklowa pozostawia wiele do życzenia i dotychczas zebrana ilość szekli nie jest wyrazem siły organizacyi. W tym względzie najbliższe tygodnie muszą przynieść sanacyę.

DYSKUSYA.

Po referacie dr. Herschdörfera wywiązała się żywa dyskusya.

P. Friedman wzywa Egzekutywę do ściślejszego kontaktu z prowincyą.

P. Stein (Kraków), wytyka powolność akcyi Keren Hajessod.

Dr. Better (Bielsko, żąda żywszej propagandy zapomocą prasy specyalnie omawiającej sprawy syońskie.

Salpeter (Mielec), żąda, by przywódcy ruchu w szczególności posłowie i senatorowie więcej poświęcali się akcyi palestyńskiej. W tym względzie są znaczne braki.

Dr. Ludwik Oberländer (Jasło) wyraża zapatrywanie, że akcya Keren Hajessod da znaczne wyniki albowiem resonans wśród społeczeństwa jest dla niej znaczny. Trzeba się jednak prowadzić konsekwentnie i autorytatywnie.

Inż. Goldwasser (Kraków) żąda zjednoczenia wszystkich sił żydowskich dla pracy syońskiej i podkreśla konieczność i znaczenie tworzenia placówek społecznych i gospodarczych.

Dr. Schwarzbart (Kraków) uważa, że zakrada się w szeregi organizacyi pewna chorobliwa skłonność do pesymizmu, który w żaden sposób nie jest uzasadniony. Trudności wynikają z wielorakości zadań. Trzeba tedy akcyę podejmować następczo a nie równocześnie. Przygotowanie silnych podstaw finansowych dla organizacyi jest punktem wyjścia wszelkiej zdrowej działalności. Pesymizm bierze swe źródło z braków właśnie w tym kierunku.

Dr. Berkelhammer (Tarnów) podkreśla konieczność częstego wysyłania mowców na prowincyę, celem utrzymania odpowiedniego tempa ruchu.

Dr. Hilfstein (Kraków) wskazuje na rozdarcie organizacyi polskiej na komitety dzielnicowe, podkreśla poprzednią inicyatywę Egzekutywy w tej sprawie i żąda jej wznowienia.

REFERAT O TARBUCIE.

Szmulewicz (Kraków) wygłasza w przepięknej hebrajszczyźnie referat o stanie organizacyi Tarbut. Mimo przeszkód początkowych Tarbut posiada obecnie szkoły, frebłówki w całym szeregu miejsc, jakkolwiek dotychczasowy stan Tarbutu zachodniej Małopolski stoi ciągle jeszcze pod znakiem kursów a nie normalnego szkolnictwa. Tarbut powołał do życia także w Krakowie Uniwersytet Ludowy, dramatyczną sekcyę hebrajską w szeregu miejscowości bibliotekę. Hebraizacya postępuje stanowczo naprzód.

DALSZY CIĄG DYSKUSYI.

Imieniem Egzekutywy odpowiada na uwagi krytyczne podniesione podczas dyskusyi wiceprezes Egzekutywy inż. Zimmermann, wskazując na to, że poparcie ze strony prowincyi jest zbyt słabe, że jednak mimo to nawet w dziedzinie finansowej uzyskano dość wiele. Mowca ilustruje na podstawie rozdanych sprawozdań liczbowych, które z pośród miejscowości obowiązków swoich nie spełniły.

Wywody te uzupełnia przewodniczący dr. Feldblum w duchu optymistycznym, podkreślając, że rezultaty wszystkich akcyi dają w sumie pokaźne kwoty a jakkolwiek rezultaty te nie są bezwzględnie zadowalające, to świadczą one jednak o rezultatach, jakimi rzadko kiedy jakieś stronnictwo polityczne zdoła się poszczycić.

Wywody dra Feldbluma przyjęto z gorącem uznaniem.

SPRAWOZDANIE Z OBRAD K. W.

Po przerwie obiadowej zastępca członka Komitetu wykonawczego p. Neiger złożył sprawozdanie z przebiegu obrad Komitetu wykonawczego w Londynie. Wywodów mowcy słuchano z napiętą uwagą. Nastrój panujący — wywodził p. Neiger wśród członków Komitetu Wykonawczego był ze względu na radosną konsolidacyę akcyi palestyńskiej w Ameryce nawskroś optymistyczny. Także stosunki w Palestynie wykazują znaczną poprawę a to głównie wskutek zmniejszenia się bezrobocia i otwarcia się nowych możności pracy, co uwzględnił także rząd palestyński przez świeże zezwolenia na imigracyę. Mowca wskazuje na to, że przemiana w stosunkach żydostwa amerykańskiego jest głównie zasługą Weizmana. Jest pewnem, że akcya amerykańska zbierze odpowiednie fundusze potrzebne na wykonanie koncesyi Rutenberga i szeregu innych koncesyi już rozpoczętych lub też planowanych. Są jednostki w Ameryce, które w obecnej akcyi złożyły po 150,000 dolarów. Wreszcie mowca omawia uchwały znane już czytelnikom Nowego Dziennika Komitetu Wykonawczego i uzupełnia je ilustracyą instrukcyi, jakich K. W. udzielił Weizmanowi przy bliskich pertraktacyach o stworzenie Jewish Agency. Po referacie Neigera szereg członków Rady partyjnej a to Hilfstein, Kalchheim, Spira, Zimmerman, Oberländer, Schwarzbart, Berkelhammer i Seiden stawiają mowcy pytania odnośnie do szczegółów

obrad K. W. Z odpowiedzi p. Neigera należy podkreślić, iż uchwalona „Rada dla Palestyny" nie jest identyczną z Jewish Agency, lecz, że organizacya syonistyczna nadal pozostaje Jewish Agency. Uchwały K. W. zapadły jednomyślnie jakkolwiek amerykańscy delegaci stawiali żądania skromniejsze niż K. W. uchwalił.

SPRAWA WYBORÓW DO KAHAŁU.

W referacie zwartym a wyczerpującym dr Feldblum przedstawił obecną sytuacyę, wytworzoną rozpisaniem wyborów na podstawie starej ordynacyi wyborczej. W dyskusyi, w której zabierali głos pp. Zimmerman, Neiger, Hilfstein, Oberländer, Lustbader, Schwarzbart, Rabinowicz i Berkelhammer większość mowców wypowiada się za wzięciem udziału we wyborach, jakkolwiek nie brakło i wniosków domagających się abstynencyi. Imieniem frakcyi „Hitachdut" składa dr Menasche deklaracyę z protestem przeciwko starej ordynacyi wyborczej, oświadcza się jednak ze względów ewolucyjnej walki ideowej za wzięciem udziału we wyborach.

Dyskusya oświetliła problem obecnych wyborów wszechstronnie i doprowadziła wreszcie do uchwały, oświadczającej się za wzięciem udziału we wyborach. Wnioski przeciwne uzyskały tylko kilka głosów. W obrębie powyższej ramowej uchwały powzięto szereg uchwał szczegółowych. Między innemi wyraziła Rada partyjna protest przeciwko tym oficyalnym czynnikom kahalnym, które mimo usiłowań i wniosków Koła Żydowskiego, domagających się wprowadzenia demokratycznej ordynacyi wyborczej w Małopolsce, taktyką swą usiłowania te krzyżowały. Powzięto również szereg uchwał w pilnych sprawach organizacyjnych, wyrażono podziękowanie obecnej Egzekutywie i tow. Neigerowi uchwalono wysłać telegram do Dr Thona.

O godz. 9 wieczór Rada partyjna zakończyła swoje obrady, doprowadziwszy mimo krótkiego czasu obrad dzięki parlamentarnie prowadzonej dyskusyi do wyjaśnienia wielu problemów.

Rezultat obrad jest na wskróś dodatni.

Oskarżenie Forda o szerzenie antysemityzmu w Europie.

Waszyngton. (ŻAT) Jeden z posłów New Jorku wygłosił na posiedzeniu kongresu przemówienie, zwrócone przeciw antysemickiej działalności Henri Forda. Poseł ten wywodził: „Nieznajomość historyi, religii, zła wola i bogactwo umożliwiło Fordowi prowadzić niegodną walkę przeciwko Żydom, nietylko w Ameryce, lecz także na całym świecie. Rozumię, w jaki sposób ta nieludzka i niechrześcijańska kampania dosięgła drugiego brzegu, a rezultaty jej możemy widzieć w pogromach niewinnych, bezdomnych Żydów w roku 1919 w wielu częściach Europy. Zaprzeczcie temu jeśli możecie".

Akcya na Keren Hajessod w Nowym Jorku.

New Jork (ŻAT). 12 marca rozpoczęła się kampania na rzecz „Keren Hajessod". Tysiące zbierających rozproszyło się po wszystkich ulicach. W każdej dzielnicy odbywają się zebrania i konferencye. Dawid Braun, który kierował akcyą „Jointu" stanął na czele komitetu nowojorskiego. Braun jest najbardziej wpływową osobistością w Ameryce. Ogólnie wyraża się nadzieję, że New Jork złoży na rzecz Keren Hajessod w roku bieżącym kilka milionów dolarów.

Sprawa koncesyi Ruttenberga w angielskim parlamencie.

Londyn. (ŻAT) Na posiedzeniu parlamentu angielskiego z dnia 17 marca postawił poseł Becker ministrowi kolonii Tomasowi pytanie, czy Ruttenberg otrzymał przyrzeczone pieniądze, celem wykorzystania koncesyi. P. Tomas odpowiedział: Stosownie do układu z 21 sierpnia 1921 r. postanowił zarząd palestyński użyczyć koncesyi towarzystwu stworzonemu przez p. Ruttenberga pod warunkiem, że towarzystwo zostanie stworzone z kapitałem jednego miliona funtów szterlingów, z czego niemniej jak 200 tysięcy funtów ma być wpłaconych. Rząd poprzedni uznał ten warunek za wypełniony.

Dar milionera na rzecz akademików żydowskich

Paryż. (ŻAT). W Paryżu jak zresztą wszędzie, daje się we znaki akademikom brak mieszkań. Jeden z milionerów żydów paryskich Emil Deutsch ofiarował 5 milionów franków celem wybudowania żydowskiego domu akademickiego. Suma ta wystarczy do wybudowania 6 domów.

DROBNE WIADOMOŚCI ŻYDOWSKIE.

POŻYCZKA 1 MILIONA ANGIELSKICH FUNTÓW NA KOLONIZACYĘ KRYMU PRZEZ ŻYDÓW. Oddział odbudowawczy „Ortu" ma zająć się przedewszystkiem rolniczą kolonizacyą na Krymie. W tym celu postanowił komitet zaciągnąć pożyczkę 1 miliona angielskich funtów, która ma być zagwarantowana przez rząd rosyjski.

DYSKUSYA MIĘDZY ZANGWILLEM A WEIZMANEM. Czasopismo, wychodzące w New Jorku „Nation" rozpoczęło ogłaszać cały szereg artykułów dyskusyjnych dra Chaima Weizmana i Zangwilla na temat: „Czy syonizm polityczny przestał istnieć?"

— TABLICA PAMIĄTKOWA MAKSA LIEBERMANA. Znany artysta żydowski Maks Lieberman poświęcił związkowi b. żydowskich żołnierzy tablicę pamiątkową, przedstawiającą obraz matki płaczącej wśród grobów.

ŻOŁNIERZE INDYJSCY W PALESTYNIE. Na zapytanie jednego z posłów, zwrócone do ministra kolonii czy żołnierze indyjscy, którzy przybyli niedawno do Palestyny pozostaną tam odpowiedział minister, że sprawa ta nie została jeszcze ostatecznie postanowiona.

GENERAŁ LUDENDORF — ŻYDEM? W związku ze sporem, powstałym w nacyonalistycznej prasie niemieckiej, co do żydowskiego pochodzenia całego szeregu działaczy politycznych Niemiec, zaznacza socyalno-demokratyczna „Volksstime", że przed niedawnym czasem zarzuciły tesame pisma generałowi Ludendorfowi, że pochodzi z Żydów i że jest wnukiem kupca żydowskiego z Bremen.

NĘDZA WŚRÓD AKADEMIKÓW W AUSTRYI. Z powodu podwyższenia opłat w wyższych uczelniach wiedeńskich znajduje się przeszło 200 akademików w bardzo krytycznem położeniu. Każdy akademik ma zapłacić 2 miliony koron austryackich. Komitet żydowski szkół wyższych nie jest w stanie wpłacić tak wielkiej sumy.

Stow. Zyd. Słuch. U. J. „Ognisko" w Krakowie
514 (dawniej Tow. Rygorozantów)
urządza w sobotę, dnia 29 marca 1924 roku w salach Starego Teatru na rzecz budowy Żyd. Domu Akademickiego w Krakowie

III. DANCING RYGOROZANTÓW

Osoby, którym wskutek przeoczenia zaproszeń nie wysłano, zechcą się zgłosić po odbiór tychże w lokalu stow. „Ognisko", przy ulicy Zielonej 7 codziennie od godz. 7—8 wieczór

Z okazyi zaręczyn naszej sekretarki p. Hanki Hirschberg z p. L. Kannengiesserem gratulują serdecznie
Wydział Fund. Nar. i Komitet lokalny
458 w Kętach

MIGAWKI.

Masaryk o bolszewiźmie.

Prezydent Masaryk jest znakomitym znawcą stosunków rosyjskich. Książki jego o Rosyi zawierają głęboką i wnikliwą analizę tego mocno skomplikowanego problemu, duszy rosyjskiej, w której Azya walczy z Europą. Na niwie wrodzonej i odwiecznej niewolniczości rosyjskiej mógł tak bujnie zakwitnąć — bolszewizm, który jest bękarcim płodem rosyjskiego centralizmu państwowego z rewolucyjnym anarchizmem Bakunina.

Dlatego każdemu polecić możemy małą broszurkę prez. Masaryka „Słowianie po wojnie", którą dla Biblioteki tęczowej przetłumaczył i wstępem zaopatrzył p. Ostap Ortwin. O bolszewiźmie czytamy tam następujące uwagi: „Bolszewizm nie jest marksistyczny ani w swej teoryi ani w swej taktyce. Bolszewizm zawiera w sobie istotnie niektóre pierwiastki marksizmu, ale jest on więcej zlepkiem blankizmu, syndykalizmu i anarchizmu; Jest on znacznie więcej bakunistyczny niż marksistyczny. Jest on dalszym ciągiem rosyjskiego nihilizmu, a specyalnie nihilizmu terrorystycznego. Jest wytworem iście rosyjskim, płodem nieorganicznego rozwoju, powstałym ze zderzenia się skrajnie radykalnych idei zachodnich ze zaskorupiałym poglądem na świat, podtrzymywanym przez cerkiew rosyjską. Bolszewik to mnich rosyjski, wstrząśnięty i zmącony feuerbachowskim materyalizmem i ateizmem. Niedouctwo było biczem starej Rosyi i jest biczem Rosyi sowieckiej".

Tak mniej więcej zapatruje się na bolszewizm Europa Zachodnia, a nie Eurazya. Eurazya jest to termin, ukuty przez niektórych publicystów rosyjskich, a ma oznaczyć syntezę Azyi i Europy w duszy rosyjskiej. Ale my w Polsce, którzy się tak szczycimy, że należymy kulturalnie do Europy Zachodniej, wolimy uprawiać dalej klusownictwo w dziedzinie publicystyki. U nas, gdy mowa o bolszewiźmie, wyciąga się jeszcze ciągle falsyfikat protokołów mędrców Syonu. Bo u nas o bolszewiźmie informują jeszcze ciągle Nowaczyńscy i Pieńkowscy.

Moassi.

Artykuł 22. konstytucyi a rzeczywistość.

W „Robotniku" czytamy:

Konstytucya Rzeczypospolitej Polskiej głosi w artykule 22-im: „Poseł nie może ani na swoje ani na obce imię kupować lub uzyskiwać dzierżaw dóbr państwowych, przyjmować dostaw publicznych i robót rządowych ani otrzymać od Rządu koncesyi lub innych korzyści osobistych".

Cel tego artykułu jest jasny. Poseł lub senator (art. 37) nie powinni korzystać ze swych mandatów, aby zapewnić sobie przywileje lub zarobki pod jakąkolwiek postacią; innemi słowy: nie wolno im frymarczyć mandatem.

Jak jednak sprawa ta wygląda w rzeczywistości? Posłowie i senatorowie są suto opłacanymi członkami zarządów całego szeregu przedsiębiorstw, liczących na wpływy, aby wyjednać u Skarbu najrozmaitsze ulgi. Przypomnieć można panamę żyrardowską i ten fakt, że po przeprowadzeniu słynnej umowy z p. Kucharskim, wybrano do zarządu fabryki żyrardowskiej posła Wierzbickiego.

Można przytoczyć liczne przedsiębiorstwa fabryczne (Pocisk, Parowóz, Ursus), popierane przez Bank Małopolski, Bank Przemysłowy, Krajowy, itd itd., a pracujące niemal wyłącznie dla Rządu. Otóż w tych wszystkich fabrykach i bankach kierownicze stanowiska piastują senatorowie: Adam Szarski, poseł Michalski i inni. Czy wspominać to o rozmaitych sławetnych spółkach piastowskich? Takich faktów są setki i tysiące.

Nasuwa się pytanie: czy konstytucya jest tylko martwą literą prawa? Jeżeli nie, obowiązkiem ciał ustawodawczych jest przestrzeganie ustaw, będących fundamentem ustroju państwowego. Skoro sami ustawodawcy gwałcą konstytucyę, jakże można żądać od innych, żeby ją szanowali? Jeżeli ciała prawodawcze mają być otoczone należytą powagą — inaczej tracą racyę bytu — to powinny niezwłocznie zbadać, jakie spółki lub osoby zajmują się czynnościami, wskazanemi w art. 22. Konstytucyi, aby ustalić odpowiedzialność. Wówczas właściwi posłowie i senatorowie mieć będą do wyboru: dostawy rządowe lub mandaty. Jedno z drugiem pogodzić się nie dają.

KRONIKA.

Kraków, 27 marca.

Jak maluśkie wiosnę witały.

Przemile dwie godzinki spędziły dzieci, te maleńkie i te starsze do lat X, witając wiosnę na poranku niedzielnym w Bagateli.

Co młode zaśmiało się beztroskim śmiechem, wyciągając ku królewnie Wiośnie swe rączęta, chcąc wchłonąć ją — nadchodzącą.

Co starsze zatęskniło za niepowrotną już wiosną swoją i z żalem zazdrosnym spoglądało na umiechnięte buziaki dzieciaków na scenie i na widowni. Wionęła ze sceny nadzieja piękna nadchodzącego. Młodzi czekają prawdy piękna tego, które witali. Starzy na to czasu nie mają, więc już zapomnieli. Na program złożyły się popisy rytmiczno-gimnastyczne, tańce oraz opera dziecinna w 1 akcie, Taniec kwiatków.

Ten ostatni punkt najserdeczniej przez dzieci przyjęty był „clou" całego poranku. I jeżeli wolno małe rzeczy z wielkiemi porównywać, to opera ta była — mówiąc językiem starszych — pomysłowo i pięknie wyreżyserowana przez utalentowanego artystę trupy wileńskiej p. Mellmana oraz bardzo dobrze zagrana przez maluśkich amatorów. Wyróżnili się grzybek, żabka i wróżka.

Na wzmiankę zasługują również popis kursu gimn.-rytm. p. Rubinsteina oraz taniec holenderski dzieci.

Ostatni duet taneczny należałoby było może usunąć, jako nieodpowiedni dla charakteru poranku. Orkiestra Makabi pod batutą p. Schenkera zapowiada dobry zespół. X.

„Nasi w szopce".

Od kilku tygodni budzi w sferach towarzyskich wielkie zainteresowanie wiadomość o nowym korowodzie aktualnych maryonetek pióra Korena. — Po długotrwałych przygotowaniach, ukaże się w Sali Kollegium Wykł. Nauk., Rynek 30 o godz. 8-ej wieczorem w sobotę 29 marca 1924 (dla członków), oraz w niedzielę 30 marca (przedstawienie publiczne) premiera tej satyrycznej 3-aktowej szopki, w której świetle aktualnych piosenek przesunie się szereg popularnych postaci z naszego światka politycznego, art. dziennikarskiego, footbalowego, towarzyskiego i tp. — Dotąd trzyma autor w tajemnicy nazwiska osób, które dostaną się „pod nóż" satyry. — Możemy tylko dodać, że plastyczne lalki wykonał Dr Harry, tekst uciesznych piosenek odtworzą artyści „Bagateli" pp. I. Horecka, I. Zbucki i E. Solarski. O zainteresowaniu wesołej szopki świadczy „ruch" przy sprzedaży biletów w Kollegium Wykł. Nauk Rynek 30.

Odczyt.

Jan Baudouin de Courtenay, profesor Uniwersytetu warszawskiego znany socyolog i lingwista wygłosi dziś dnia 27 bm. o godz. 7-ej wieczorem w wielkiej sali Starego Teatru staraniem Uniwersytetu Ludowego im. Adama Mickiewicza odczyt pt. „Kwestya narodowościowa

Nazwisko referenta, który jest szczerym i odważnym szermierzem prawdziwej demokracyi, oraz sam temat muszą wywołać zainteresowanie jak najszerszych warstw inteligentnej publiczności.

Bilety w cenie 3 mil., 2 mil., 1 mil. i 500 tys. są do nabycia w księgarni p. Skulskiej (Wojnara) przy ul. Szewskiej, przed odczytem przy kasie teatru.

—o—

— WYDALENIE 16 OBCOKRAJOWCÓW. Starostwo krakowskie zarządziło w ostatnim czasie wydalenie z granic państwa polskiego 16 obcokrajowców, zatrudnionych w fabryce cykory Francka w Skawinie. Są to obywatele niemieccy, czescy i austryaccy, którzy przybyli do Polski na podstawie paszportów wjazdowych, nie uprawniających do stałego pobytu w obrębie państwa. Nadto niektórzy z dotkniętych nakazem starostwa urzędników mieli zdradzać wrogie usposobienie względem państwa polskiego i wyrażać się ujemnie o władzach polskich. Rekurs urzędników skawińskich pozostał bez rezultatu, wobec czego mają oni w ciągu 14-tu dni wyjechać z Polski; o ile do tego czasu nie wyjadą, zostaną przymusowo wywiezieni poza granicę państwa.

Groźne skutki roztopów wiosennych

Wisła pod Krakowem zalewa dolny bulwar. — Wezbrane dopływy. Zerwanie mostów na Popradzie i na Jasiołce.

Stan wody na Wiśle pod Krakowem wzrósł wczoraj w porównaniu z dniem poprzednim o ponad 70 ctm., przyczem woda zalała już częściowo dolny bulwar obok starego mostu. Na Dębnikach zalane zostały roboty ziemne około budujących się bulwarów, a czerwony pałacyk jest już otoczony wodą. Składy betonu i piasku pod mostem dębnickim zostały częściowo zalane. Koło III-go mostu grozi lada chwila zalanie bulwaru dalszego, na którym znajdują się zwały cegieł. Woda płynie bardzo szybko i burzliwie. Z brzegów i mostów tłumy ludzi przypatrują się, jak woda przybiera i zalewa bulwary.

Również Rudawa wezbrała bardzo silnie i płynie równo z okopem, napotykając przy ujściu na opór burzliwych fal Wisły.

W okolicach Krakowa wezbrały silnie stawy, zwłaszcza w Bronowicach. Zerwaniu grobli zapobieżono tam przez otwarcie śluz.

Groźne położenie na prowincyi ilustruje następujący biuletyn:

Wisła-Szczucin: stan 375 cm ponad normalny. Woda wzbiera, lody odpłynęły, most zupełnie zerwany.

Dunajec-Nowy Sącz: Dnia 24 bm. o godzinie 19 lód od kilometra 150—500 (Krościenko) ruszył w dół. Na Popradzie pod Andrzejówką (40 km) most drewniany zerwany. Od klm 52 Popradu w górę lód stoi.

Dunajec-Łukanowice: Obok Wojnicza utworzył się dnia 25 bm. zator 5 klm długi 5 m gruby, zagrażając nadbrzeżnym gminom. W nocy zator ruszył, zabierając jedną stodołę nad Dunajcem (z pow. tarnowskiego) i zerwał przęsło na moście w Zgłobicach.

Jasiołka-Jasło: Wody zniosły zupełnie most państwowy w Jaśle; komunikacya przerwana.

Skawa-Wadowice. Woda przybiera. Obecnie stan 1'60 ponad normalny.

San-Przemyśl. San wzbiera w dość silnem tempie.

Fałszerze banknotów jednomilionowych w Krakowie.

Policya krakowska wpadła w ostatnich dniach na ślad fałszowania banknotów jednomilionowych Do wykrycia fałszerstwa przyczynił się właściciel sklepu korzennego przy ul. Kalwaryjskiej Jadowski, do którego dnia 19 bm. przybyła jakaś dziewczyna zakupiła towaru za 11 milionów mp., płacąc banknotami jednomilionowemi. Jadowski spostrzegł, że banknoty te są fałszywe, odebrał więc towar od owej dziewczyny i spowodował jej aresztowanie. Na policyi podała dziewczyna, że nazywa się Anna Taschner (lat 16) i mieszka przy ul. Miodowej l. 17, zaś banknoty zabrała z domu, gdzie pozostawił je Michał Weinblatt, mieszkający u matki dziewczyny. Na podstawie tych zeznań przeprowadzono rewizyę w mieszkaniu Taschnerowej, lecz tam nie znaleziono żadnych falsyfikatów. Podczas rewizyi 13-letni Samuel Taschner brat aresztowanej podał, że od dłuższego czasu Weinblatt dawał jemu, oraz jego siostrze banknoty jednomilionowe.

Wkrótce potem aresztowano Weinblatta, agenta handlowego, który najpierw wypierał się winy, w toku śledztwa jednak przyznał, że falsyfikaty otrzymał od niejakiego Florkiewicza, zatrudnionego w firmie „Ryngraf" w Krakowie. Ujęty i do prowadzony na policyę Florkiewicz, kierownik działu cynkograficznego w firmie „Ryngraf" po dłuższem śledztwie wyznał, że wyrabiał fałszywe banknoty za namową Weinblatta, który za 560 sztuk falsyfikatów dał mu 100 milionów mp. oraz skórkę z perskich baranków. Florkiewicz twierdzi, że po odbiciu 560 falsyfikatów zniszczył płytę.

Falsyfikaty są bardzo udatne, jednak numeracya jest nieudolna. Wszystkie banknoty mają serye „B" i tylko następujące cyfry: 0, 0, 6, 6, 7, drukowane w różnym porządku, przyczem cyfra 6 używana jest także jako 9. Nadto papier falsyfikatów nie ma znaków wodnych.

Florkiewicz zeznał, że Weinblatt namawiał Jana Kiaka, zatrudnionego również w firmie „Ryngraf", do sporządzenia falsyfikatów 10-milionowych, na co ten się nie zgodził. Kiak potwierdził to zeznanie.

Weinblatta, Florkiewicza i Annę Taschnerównę aresztowano i odstawiono do więzień sądowych.

— ODZNACZENIE RUMUŃSKIE. Starosta krakowski dr Adam Bal otrzymał krzyż komandorski orderu „Gwiazdy Rumunii".

— WYBORY NA KONGRES W ANTWERPII. W wyborach na kongres akademicki w Antwerpii uzyskali mandaty przedstawiciel „Bloku narodowego" p. Lewkowicz i przedstawiciel „Związku" p. Scherer. Lista Nr 1 (Bloku narodowego) uzyskała przeszło 180 głosów, lista Nr 2 przeszło 100 głosów.

— NIEZNACZNE OBNIŻENIE CEN MIĘSA. Wczoraj w południe odbyło się posiedzenie miejskiej komisyi cennikowej, na którem uchwalono cenę mięsa wołowego w sklepach 1 klasy obniżyć z 3 milionów na 2,900,000 mp, zaś w dalszych klasach pozostawić ceny bez zmiany. Również nie uległy zmianie ceny cielęciny i wieprzowiny.

— CUKIER KONTYNGENTOWY. Wczoraj nadeszły do Krakowa pierwsze transporty cukru z kontyngentu lutowego w ilości 7 wagonów grysiku. Sprzedaż nastąpi w najbliższych dniach po nadejściu kalkulacyi z lwowskiego biura sprzedaży.

— OBNIŻENIE CEN WĘGLA. Magistrat krakowski przeprowadził szczegółową kalkulacyę cen węgla jaworznickiego z transportów, nadeszłych do Krakowa po 20 bm. Według nowego cennika 1 ctm węgla w składach hurtowych przy kolei kosztuje 5,900,000 (dotąd 6.700 tys.), w składach hurtowych w mieście 6.600 tys. (dotąd 7.490), u drobnych handlarzy 6,920 tys. (dotąd 7.800).

— ROZPRAWA O SZPIEGOSTWO przeciw Jakóbowi Picherowi i tow. toczyła się wczoraj w dalszym ciągu w krakowskim sądzie okręgowym karnym. Rozprawę zajęło przesłuchanie świadków, a to niejakiego Dawida Kennera, który zawiadomił policyę o akcyi szpiegowskiej, uprawianej przez oskarżonych na gruncie Krakowa, dalej komisarza pol. Karcza, który prowadził śledztwo przeciw obwinionym, oraz rodzin oskarżonych. Z powodu obfitego materyału rozprawa została przedłużona o jeden dzień i skończy się dopiero dziś. Prócz przesłuchania reszty świadków złożą dziś orzeczenie rzeczoznawcy wojskowi, poczem nastąpią wywody prokuratora i obrońców. Wyrok oczekiwany jest w godzinach popołudniowych. — Rozprawa cała jest jak wiadomo, tajna.

— WIELKI POŻAR W KINOTEATRZE „OPIEKA". We wtorek po godz. 11-ej w nocy wybuchł wielki pożar w kinoteatrze „Opieka" przy ul. Zielonej l. 17. Pożar wybuchł w operatorni, gdzie paliło się oszalowanie z desek od strony widowni i przybrał wkrótce większe rozmiary. Wskutek niewłaściwego użycia aparatu alarmowego straż pożarna przybyła z pewnem opóźnieniem. W akcyi ratowniczej brały udział 3 plutony, którym po kilkugodzinnej pracy udało się ogień zlokalizować i uchronić lewe skrzydło budynku mieszczące mieszkania prywatne. Pożar zniszczył kompletnie operatornię, oraz ściany główne sali widowiskowej, a częściowo także sufit tej sali i balkon, znajdujący się nad operatornią. Krzesła na dole pozostały nienaruszone, gdyż pożar idąc od góry nie zdołał ich jeszcze objąć. Kino jest jak wiadomo wydzierżawione przez DOK. Kraków, a dochód zasila fundusz inwalidów. Szkoda wynosi około 100 miliardów mp.

Według dotychczasowych wyników śledztwa, pożar miał ogniska w tych miejscach, gdzie się koncentrowały lampy elektryczne, co wskazywałoby, iż powodem pożaru była wadliwa instalacya przewodów elektrycznych. W związku z tym pożarem odbędzie się dziś w magistracie krakowskim posiedzenie komisyi policyjno-budowlanej w sprawie warunków bezpieczeństwa w kinach krakowskich.

— NADUŻYCIA PRZY BUDOWIE PKO. Władze policyjne w Krakowie aresztowały w ostat-

nich dniach kilka osób na tle nadużyć przy dostawach materyałów na budowę gmachu PKO. przy pl. Wielopole. Jak stwierdzono, nadużycia polegały na tem, że cegły i cement nabyte przez przedsiębiorstwo budujące gmach ten osobnicy pewni nie dostarczali w awizowanej ilości, lecz zabierali część materyałów na własny użytek. Śledztwo w tej sprawie trzymane jest w ścisłej tajemnicy.

— NIESZCZĘŚLIWY WYPADEK PRZY PRACY. Wczoraj przy przesuwaniu wagonów na dworcu krakowskim dostał się między bufory wozu Wojciech Pająk, robotnik w magazynach kolejowych i doznał zmiażdżenia klatki piersiowej. Lekarz pogotowia przewiózł ofiarę wypadku do szpitala św. Łazarza. Stan Pająka jest beznadziejny.

———o-o———

— KANT DLA WSZYSTKICH. Pod tym tytułem wygłosi prof. Uniw. Dr Tad. Garbowski cykl prelekcyi z okazyi przypadającej obecnie dwusetnej rocznicy wielkiego myśliciela. Prelekcye te odbywać się będą w Kollegium wykładów naukowych w każdy piątek. Pierwszy wykład poświęcony osobie Kanta, odbędzie się 28 bm. o godz. 7 wieczór.

Z NOWYCH WYDAWNICTW.

Dwa nowe czasopisma żydowskie we Wiedniu

We Wiedniu rozpoczęły wychodzić: „Haderech" hebrajski organ „Agudy" i bezpartyjny tygodnik żydowski „Die neue Zeit".

„WIADOMOŚCI LITERACKIE". Ukazał się Nr. 12 „Wiadomości Literackich". Na treść składają się: wywiad z Józefem Wittlinem z powodu ukazania się „Odyssei" w jego przekładzie, fragment z mającej się ukazać książki Kazimierza Kosińskiego o Stanisławie Witkiewczu omawiający spotkanie Witkiewicza z Piłsudskim, artykuł o metodach twórczych Marcelego Prousta, głos Wacława Grubińskiego o „Rogaczu wspaniałym", dalszy ciąg feljetonu J. Ejsmonta „Komizm prasy" recenzya K. Irzykowskiego z książki Zyznowskiego „Kamienie Ugorne" i J. Wasowskiego z książki Morawskiego „Rzym i narody", wreszcie sprawozdania z dziedziny kina i muzyki oraz rubryki „Polska zagranicą" i „Książki najgorsze". Prócz tego numer przynosi warunki pierwszego konkursu „Wiadomości Literackich" z szeregiem nagród łącznej wartości 668 milionów mk.

„POLAND and PEACE" książka Dr. Aleksandra Skrzyńskiego, Ministra Spraw Zagranicznych w gabinecie gen. Sikorskiego, wydana niedawno po angielsku dla poinformowania Anglii i Ameryki, ukazała się obecnie po polsku pod tytułem „Polska a pokój", nakładem Tow. Wyd. „Ignis" (E. Wende i Sp.). Książka ta, która wywołała w prasie angielskiej ożywioną dyskusyę i przyczyniła się do poważnego zainteresowania opinii angielskiej sprawami Polski, omawia stan polityczny Polski przed wojną i podczas wojny, budowę państwa polskiego, budowę wewnętrzną, kwestyę agrarną, kwestyę mniejszości narodowych, sprawę skarbu i waluty, zagadnienia rolnictwa, przemysłu, handlu i komunikacyi, problem polityki wewnętrznej, oraz stosunek Polski do Anglii. Do książki dołączono obszerne głosy prasy angielskiej, charakteryzujące przyjęcie, jakiego praca ta doznała w Anglii.

ZE SPORTU.

CRACOVIA—SCHOENEBERGER KICKERS 2:1 (1:1)

Wtorkowe zawody rewanżowe zakończyły się wprawdzie również zwycięstwem Cracovii, jednakże zwycięstwo nie przyszło łatwo. Czy to goście ochłonęli po trudach podróży i oswoili się z metodą gry Cracovii, czy też tej ostatniej dało się we znaki ostre tempo gry niedzielnej, dość, że siły były prawie że równe i dopiero jedna bramka strzelona w ostatnich minutach przez Kałużę zadecydowała o zwycięstwie drużyny polskiej. Co prawda Cracovia dobrowolnie wyrzekła się krótko przedtem sposobności zapewnienia sobie zwycięstwa, nie wykorzystując rzutu karnego, niesłusznie podyktowanego przeciw Berlińczykom. Nie był to jedyny błąd sędziego p. Ziemiańskiego, który często niepotrzebnie przerywał grę, zniechęcając przez to graczy. S.

REPERTUAR KIN

WANDA: „Niewolnica miłości".
REDUTA: „Czarna gwiazda".
WARSZAWA: „Krzysztof Kolumb".
SZTUKA: „Krew na piasku".

Z KRAJU.

Epilog sprawy o znieważenie posła Strońskiego przez por. Radomskiego.

Przed dwoma niespełna miesiącami pisaliśmy o nowej sprawie por. Radomskiego, która wyłoniła się podczas pierwszej jego sprawy, gdy stawał przed wojskowym sądem warszawskim, jako oskarżony o czynne znieważenie posła Stanisława Strońskiego, za co skazany został na 5 tygodni aresztu.

Otóż podczas rozprawy głównej por. Radomski użył pewnych słów pod adresem sądu okręgowego a mianowicie krytykował sposób prowadzenia sprawy w formie czyniącej zarzuty przeciwko Strońskiemu.

Po zakończeniu rozprawy prokurator wojskowy po upływie kilku miesięcy wniósł przeciw por. Radomskiemu oskarżenie o obrazę sądu okręgowego.

Na rozprawie głównej wyznaczonej z powodu tej obrazy sądu, sąd okręgowy warszawski uwolnił oskarżonego por. Radomskiego od wszelkiej odpowiedzialności z przyczyn natury formalnej bez merytorycznego rozważenia sprawy na tej zasadzie, że prokurator wojskowy nie zastrzegł sobie jak ustawa tego wyraźnie w podobnych wypadkach wymaga, na rozprawie 1-szej, to jest odrębnego ścigania oskarżonego, z powodu incydentu i nie wniósł oskarżenia w przeciągu miesiąca.

Od tego wyroku odwołał się prokurator z zażaleniem nieważności do Najwyższego sądu wojskowego.

Na skutek tego zażalenia wczoraj odbyła się przed Najwyższym sądem wojskowym rozprawa, pod przewodn. gen. Zacharyasiewicza (zakończona późnym wieczorem).

Sąd Najwyższy, po wysłuchaniu wyczerpującego przemówienia obrońcy por. Radomskiego, adw. Paschalskiego, zażalenie prokuratora odrzucił i wyrok 1-ej instancyi uniewinniający por. Radomskiego pozostawił w swej mocy.

Tym sposobem głośna sprawa o czynne znieważenie Stani. Strońskiego ostatecznie zlikwidowana została.

Zjazd Stowarzyszenia Wolnomyślicieli Polskich

Dnia 23 marca br. odbył się w Warszawie drugi ogólnokrajowy zjazd stowarzyszenia wolnomyślicieli polskich pod przewodnictwem p. Edmunda Wawrzyńskiego.

Na zjeździe reprezentowane były: Koło Warszawskie, Koło Łódzkie, Akademickie, Żyrardowskie i Lublin w ilości 64 delegatów.

Przyjęto cały szereg rezolucyi a więc: w sprawie amnestyi dla przestępców politycznych narodowościowych i religijnych, w sprawie uniwersytetu dla ukraińców i białorusinów, w sprawie ucisku narodowościowego, stosowanego w szczególności na kresach, w sprawie szkoły świeckiej, szerzenia wolnej myśli wśród masy żydowskiej, ewentualnie w języku żydowskim itp.

Ustępującemu zarządowi wyrażono podziękowanie za owocną pracę.

W końcu wybrano nowy zarząd 15 głosami przy 27 wstrzymujących się w składzie następującym: prof. Baudouin de Courtenay, prof. Minkiewicz, p. Landau, p. Jabłoński, p. Żórawski, prof. Radliński, senator Siedlecki.

Opozycya zjazdowa złożywszy odpowiednie oświadczenie od wyborów zarządu powstrzymała się.

Przejście na judaizm.

W domu przy ul. Miłej nr. 11 odbyła się onegdaj ceremonia obrzezania 26-letniego młodzieńca prawosławnego, który wyraził chęć przejścia na judaizm. Obecni byli przy operacyi dr. Miszurski oraz 4-ch asystentów lekarzy. Operacya wykonana została pod chloroformem. Stan zdrowia pacyenta jest dobry. Za parę dni ma odbyć się ślub młodzieńca z panną X. Żydówką, pracującą w jednem z biur tutejszych. Prozelita jeszcze przed kilku laty napisał do konsystorza prawosławnego list, że zrzeka się prawosławia.

Zepsucie wśród młodzieży szkolnej we Lwowie

Zwyrodnienie, które w dobie powojennej, ogarnia coraz szersze kręgi społeczeństwa, w szalonym pędzie zaczyna się wdzierać nietylko między młodzież lecz i dziatwę szkolna.

Zastraszający wypadek takiej deprawacyi notuje lwowska kronika policyjna.

Matka 8-letniego Adasia zauważyła, że synek jej od pewnego czasu zdradza objawy choroby wenerycznej.

Zaniepokojona tem, zwróciła się do Adasia z macierzyńską prośbą, aby jej opowiedział o swoich dolegliwościach.

Chłopiec ze łzami przyznał się, że utrzymuje stosunki z 13-letnią Anielcią.

Matka Adasia zawiadomiła o tym fakcie policyę, która przesłuchała dziewczynkę.

Opowiadanie dziewczynki — to jedna wielka karta z dziejów niedoli dzieciństwa.

Pewnego wieczoru rodzice Anielci gwałtownie sprzeczali się między sobą; wystraszona dziewczynka uciekła z domu. Na nocleg przyjął ją sąsiad, ślusarz kolejowy, w nocy „tkliwy opiekun" dopuścił się na niej gwałtu a ponieważ był chory, więc zaraził dziewczynkę.

Przesłuchiwany przez policyę Adaś oświadczył, że bardzo wielu jego kolegów szkolnych utrzymuje podobne stosunki z dziewczynkami.

Sprawa wywołała nadzwyczajne wrażenie nietylko w sferach rodzicielskich, lecz i pedagogicznych Lwowa.

Przegląd gospodarczy.

W sprawie podwyższenia stawek podatkowych

W tych dniach ukaże się rozporządzenie p. ministra skarbu dotyczące podwyższenia stawek niektórych podatków a w szczególności podatku spadkowego i od darowizn, opłat stemplowych, podatku giełdowego, podatku od nieruchomości i podatku od ubezpieczeń w tych wypadkach, gdy padatnicy nie wpłacą w terminie sum od nich należnych. W myśl tego rozporządzenia należności podatkowe oznaczone w nakazie płatniczym podwyższane będą po upływie terminu płatności o pół procent dziennie tj. 15 procent miesięcznie.

(Jak wiadomo, ustawa o pełnomocnictwach upoważniła rząd do podnoszenia tylko stawek podatków bezpośrednich a nie kar za zwłokę. Tem właśnie tłumaczy się ta niejasna forma „podwyższania stawek" różnych podatków nie wpłaconych w terminie, stanowiącego właściwie podwyższenie kar za zwłokę i to do wysokości przekraczającej nawet procenty płacone od prywatnych pożyczek markowych).

PRZEMYSŁ

PRZEDSWIĄTECZNE OŻYWIENIE W PRZEMYSLE ŁÓDZKIM. Znaczne ożywienie przedświąteczne, panujące od kilku tygodni w handlu, przenosi się i na przemysł zwłaszcza produkujący towary sezonowe, do których należą przeważnie Kahl, Boston, Zenis oraz Nupe. Mianowicie cały szereg fabryk zwiększył ilość dni pracy do 5-ciu do 6-ciu dni w tygodniu, a w niektórych zaprowadzono nowe zmiany. Jak dalece wobec nawału zamówień polepszyła się konjunktura dowodzi fakt, że niektórzy przemysłowcy zaproponowali robotnikom pracę w godzinach nadetatowych. Lecz robotnicy ci nie zgodzili się na to ze względu na wielką ilość bezrobotnych, którzy mogą znaleźć pracę przy wprowadzeniu nowych zmian. Łącznie z ożywieniem daje się zauważyć wzrost cen towarów wełnianych, co spowodowane jest nietyle zwiększonym popytem ile raczej dalszym wzrostem cen wełny na rynkach światowych, która na ostatnich aukcyach podrożała od 5 do 7 procent.

Łódź, 24 marca. M. W...r.

Z PRZEMYSŁU ŁÓDZKIEGO. Dowiadujemy się, iż tkalnie w łódzkim okręgu nie mają dostatecznego zbytu dla swych wyrobów i walczą z brakiem środków płatniczych, co jest przeszkodą w nabywaniu przędzy.

MOMENT PRZEWALUTOWANIA SPÓŁEK PRZEMYSŁOWYCH I HANDLOWYCH. Z miarodajnego źródła informują nas, że Min. Skarbu opracowało już projekt w sprawie wprowadzenia rachunkowości w złotych polskich i przewalutowania majątku przedsiębiorstw przemysłowo-handlowych na złote. Projekt ten przewiduje wprowadzenie przewalutowania i nową rachunkowość w momencie uruchomienia Banku Polskiego. Jeśli chodzi o spółki akcyjne i spółki z ogr. odpowie-

działnością to przewiduje się minimum zarówno co do kapitału zakładowego, jakoteż dla odcinków akcyi oraz udziałów w spółkach. Powyższy projekt omawiany jest już w poszczególnych zainteresowanych ministerstwach, które opracowują szczegóły rozporządzenia, szczególnie dotyczącego określenia minimum kapitału zakładowego.

OŻYWIENIE W PRZEMYŚLE BIELSKIM. W związku z notowanym już powstaniem polsko-sowieckiego towarzystwa handlowego w Bielsku do wiadujemy się, że oprócz przewidywanego zapotrzebowania na towary bielskie dla Rosyi znakomity zbyt mają również towary jutowe, konopne i pasy z szerści wielbłądziej oraz wyroby parciane. Całą produkcyę wyrobów tych pochłania rynek wewnętrzny, pozostaje tylko niewielka część wywożona dotychczas do Anglii. Z chwilą więc zawarcia traktatu handlowego z Rosyą sowiecką i znacznego zmniejszenia się przemytnictwa na rynku bielskim rozpocznie się zdrowa konkurencya między eksporterami, co niewątpliwie pójdzie na korzyść przemysłu bielskiego.

HANDEL

UTWORZENIE SYNDYKTAU EKSPORTOWEGO. Projektuje się utworzenie w Polsce syndykatu eksportowego dla handlu z zagranicą. Między innymi w dość dużym stopniu brany jest w rachubę handel z Dalekim Wschodem. Jeśli projekt powyższy dojdzie do skutku, syndykat będzie mógł prawdopodobnie nabywać większe partye kilimów w wytwórniach, przyczem eksportować je będzie na własny rachunek.

WYSOKOSC KONTYNGENTU WYWOZOWEGO ZBOŻA. Jak się dowiadujemy, w sferach rządowych projektowany jest wywóz zboża sopżywczego zagranicę w ramach kontyngentu w wysokości 400,000 ton. Głównie chodzi o żyto jęczmienne i owies. Produkty te mają być wywożone za waluty wysokocenne.

IZBY HANDLOWE PRZECIW PODWYŻSZONYM OPŁATOM PASZPORTOWYM. Izba Handlowa w Katowicach zwróciła się z memoryałem do rządu w sprawie podwyższenia opłat za paszporty zagraniczne i wizy do 100 zł., co wywołało żywe zaniepokojenie sfer przemysłowych i kupieckich. Sprawa ta dla Górnego Śląska, którego przemysł pracuje przeważnie na eksport jest kwestyą niezmiernej wagi i wobec tego izba prosi o przywrócenie status quo ante. Należy również zaznaczyć, że rozszerzenie naszych rynków zbytu może się odbywać w drodze tylko wymiany.

FINANSE

DYSKONTO WARRANTÓW W PRZYSZŁYM BANKU POLSKIM. Jak wiadomo, PKKP nie uwzględniało dotychczas dyskonta warrantów. Natomiast art. 55 i 60 statutu Banku Polskiego przewiduje dyskonto tychże. Jak się dowiamdujemy, w związku z artykułami temi na porządku dziennym prac komitetu organizacyjnego Banku Polskiego jest opracowanie przepisów o składach towarowych, wydających warranty, na podstawie czego dyskonto warrantów tych cwzględniane będzie na równi z dyskontem weksli.

RENTOWNOŚĆ AKCYI BANKÓW EMISYJNYCH. Ze sprawozdania francuskiego banku emisyjnego (Banque de France) wynika, iż dywidenda, wypłacona przez tę instytucyę swoim akcyonaryuszom za rok zeszły wynosiła 290 franków od akcyi czyli 29 proc.

Ponieważ Bank Polski działać będzie na zasadach podobnych jak Bank Francuski, uzasadnionem jest więc przekonanie, iż również i Bank Polski będzie mógł zapewnić akcyonaryuszom swoim wysokie oprocentowanie kapitału.

Z giełdy krakowskiej.

Kraków, 26 marca.

Rynek akcyj wykazywał dziś silną tendencyę zniżkową, której przyczyną jest — fiasko kontrminy we frankach francuskich. Wobec blizkiego bowiem terminu realizacyi terminowych sprzedaży franków, muszą banki sprzedawać znaczne pakiety akcyj by zaopatrzyć się w gotówkę na pokrycie poniesionych w tej nieudałej spekulacyi ogromnych strat. Czyni to przedewszystkiem Wiedeń, gdzie też kursy akcyj silnie spadają, ale i kilka banków krakowskich jest przytem zaangażowanych.

Po giełdzie robiono: Jaworzno drobne 133.500—130.000, po 25 sztuk 120.000, Gazy wschodnie 122.000—120.000, Gazy zachodnie 32.000, Nitrat 1150, Len 5250—5500, Węglówki 130, Lokomotywy 2375—2425, Nafta Krosno 2100—2300, Nobel 7200, 4 i pół prc. pożyczka krajowa 30 milionów za 1000 kmn.

Waluty w obrotach bankowych: N. Jork 9.330—9.360, Zurych 1.619—1.615, Paryż 520. Praga 271—270, Wiedeń 132—133.

Akcye bankowe, handlowe i przem.:

	Transakcye	
	26 III.	24 III.
Polski Bank Przem. I-VIII	2050—1950	2085—2100
Bank Hipoteczny	2500	—
Bank Małopolski	2200	—
Ziemski Bank Kredyt.	600	750
Powszechny Bank Kred.	—	—
Bank Komercyalny I—IV	425	500—510
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	24130	—
Polskie Tow. handl.	1475—1550	1675
Handl. Sp. akc. „Impex"	100—102	105
„Pharma" Mag. Jawornicki	2600—2800	2660—2800
Tow. kan. Bracia Rolniccy	440—450	475
„Polski Glob"	900—1000	625—650
C. Hartwig, Poznań	—	—
Żegluga Polska	425	440—450
Warsz.Tow.Trans.i Żeglugi	—	—
Zieleniewski I—IV	44000-42000	46900-47000
H.Cegielski, Poznań	2575—2500	2650—2700
Parowozy I-III.	1700—1650	—
„Autometor" fabr.samoch.	—	—
„Lemiesz" fabr.masz.roln.	—	—
Modrzejewskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia" żel.	2575—2525	2350
Zakłady amunic. „Pocisk"	5360—5500	—
Huta żelazna, Kraków	—	—
„Górka" fabryka cementu	73000-72250	73000-73500
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	20500-20250	23000-23250
„Topoga" Tow. dla prz. gór.	9100—8750	10300-10550
Akc. Tow. naft. „Galicya"	—	—
A. T. dla przem. oleju skal.	—	—
Polska Nafta	2300—2250	2400—2425
„Pokucie" Naft. Sp. akc.	2050—1950	2160
„Oikos" T. A.	17000	17000
„Strug" Przem. drzewny I.	6300—6000	6300
„Pezet" Powsz. zakł. bud.	7200—7550	—
Syndykat koszyk. Kraków	—	750—725
Fabr. przet. tł. w Trzebini	—	—
„Azot" I—IV.	1900—1840	2050
„Agrochemia"	2700	2600
„Krakus" Zj. fab. prz. wyak.	6450—6360	7500—7600
Fabr. cukru w Chodorowie	22100-21500	92002-23000
Cukrownia Chybie I.	29000-28500	30000
A. Piasecki	3100—3050	3300
Fabr. porcel. w Ćmielowie	2300—2300	3275—3325
Elektr. w Sierszy I-IV	1300—1200	1350—1425
S. W. Niemojewski	2100—2050	2600—2550
Fabr. kapeluszy w Myślen.	—	—

GIEŁDY KRAJOWE

Giełda warszawska z dnia 26 b. m. (PAT) Dolary Stanów Zjedn. tranz. 9,350.000—9,500.000. frank złoty w kupnie 1,400.000, bony złote 1,350.000—1,400.000, pożyczka złota 15060—15025—15000, milionówka 1060—960—1100, pożyczka dolarowa 5650.

Czeki Belgia tranz. 403300—391200 Berlin tranz. —.—, Gdańsk tranz. ————, Holandya tranz. 3460—3425. Londyn tranz. 40,175.000—39,950.000, Nowy Jork tranz ————, Paryż tranz. 507000—50 000, Praga tranz 271000—261000, Szwajcarya tranzakcya 1598000—1604000, Wiedeń tranz. 132·10—132·75. Włochy tranz. 403750—399200.

Warszawa 26 b. m. (PAT.) Giełda. Akcye Podane cyfry rozumieją się w tysiącach Mp. Bank Małopolski, Kraków ——, Bank Przemysłowy Lwów 2000—1950—2000, Bank Zw. Sp. Zar. Poznań 22250—21250, Puls 1750—1700—1725. Wildt 700—725—700, Cukier Warszawa 18250—17400—17500, Cegielski 2600—2450—2500, Ursus 5000—4900—5000, Parowozy 1850—1750—1800, Zawiercie 235—220, Żegluga 875, Polska nafta 2250—2050, Siła i Światło 2650—2575—2600, Ćmielów 3000—2475—3000. Starachowice 16250—15800—16000, Pocisk 5400, Zieleniewski ——————————, Żyrardów 1790000—1802500—1790000, Chodorów 22000—22500, Trzebinia ———.

GIEŁDY ZAGRANICZNE.

Wiedeń 26 bm. (PAT.) Dewizy. Amsterdam 26285 Zagrzeb i Belgrad 871 Berlin 16.50 (za bilion) Bruksela 3044, Budapeszt 091, Bukareszt 364, Chrystiania 9680, Kopenhaga 11230, Londyn 304.300, Madryt 9280, Medyolan 3049, Nowy Jork 70985, Paryż 3862, Praga 2661, Sofia 505 Sztokholm 18820 Warszawa ——— (za 10.000) Zurych 12250, Dolary 70860, Belgijskie 3005, duńskie 11100, marka niemiecka 16.16, angielskie 302.700, francuskie 3835, holenderskie 26.5, włoskie 3050, jugosłowiańskie 867, norweskie 9560, polskie 73—83, rumuńskie 360, szwedzkie 18610, szwajcarskie 12140, hiszpańskie 9160 czeskie 2044, węgierskie 081.

AKCYE POLSKIE. Silesia 50, Fanto 2470, gal. Karpaty 336.100, Galicya 2800, Schodnica 630, Siersza 152, Kompas 25, Goleszów 1850, Bank małopol. 169, bank hipot. 18.500, Portland cement 990, Rakszawa 5085 nafta ska akc. 370, Browary 1w. 180, Iriag 185—200, Mraznica 115—125, TPG 66—72.

Końcowe kursa dewiz w Berlinie z 26 bm. (PAT) cyfry w markach złotych Amsterdam 165.61 Buenos Aires —.— Bruksela 18.25, Chrystiania —.— Kopenhaga 66.63 Sofia 334.

Zurych, 26. 3 PAT. Szwajcarski Bankverein notował dziś nieoficyalnie przekaz na Warszawę 0000065—0000075, przekaz na Berlin 000128—000130 za 1 bilion.

Zurych, 26. 3 PAT. Zamknięcie giełdy. Holandya 204.—, N. Jork 579.50, Londyn 24.90, Paryż 31.20, Medyolan 25.—, Praga 16.80, Budapeszt 00085 Bukareszt 3.05, Belgrad 7.12 i pół, Sofia 4.15, Wiedeń 00081 i pięć ósmych.

Paryż, 26. 3 PAT. Zamknięcie giełdy. Radio, Praga 54.50, Rumunia 9.90, Wiedeń 26.25.

Londyn, 26. 3 PAT. Radio. Zamknięcie giełdy. N. Jork 429.50, Francya 79.27 i pół, Belgia 99.50, Włochy 99.50, Szwajcarya 24.85, Portugalia 1.75, Holandya 11.61 i jedna czwarta, Dania 27.14, Norwegia 31.45 i pół, Szwecya 16.20, Helsingfors 171.75, Niemcy 18880, Austrya 30500, Praga 14750, Hiszpania 33.

Obwołanie republiki w Grecyi.

Ateny. 26. 3. PAT. Na ostatniem posiedzeniu Zgromadzenia narodowego Papanastasiu zażądał ostatecznego pozbawienia dynastyi prawa do tronu, wzbronienia pobytu w Grecyi członków rodziny królewskiej, upoważnienia rządu do wywłaszczenia należących do niej dóbr, wreszcie proklamowania republiki z zastrzeżeniem aprobowania tej uchwały przez plebiscyt. Po przemówieniu Panastasiu Zgromadzenie udzieliło rządowi votum zaufania, poczem uchwaliło wydalenie dynastyi i proklamowanie republiki,

Londyn. 26 3. PAT. „Star" zauważa, że przez usunięcie dynastyi greckiej zostały przerwane wszystkie dotychczasowe stosunki dyplomatyczne albowiem przedstawiciele obcych państw w Atenach byli akredytowani przy osobie króla Jerzego.

Interpelacya w sprawie śmierci Filipa Daudeta.

Paryż. 26. 3. PAT. Izba deputowanych odrzuciła 421 głosami przeciw 51 interpelacye deputowanego Leona Daudeta w sprawie zatuszowanych rzekomo przez ministra spraw wewnętrznych nadużyć, których celem było sprowadzenie na fałszywą drogę śledztwa toczącego się w sprawie śmierci Filipa Daudeta.

Metody walki wyborczej w Niemczech.

Berlin, 26. 3 PAT. Lokal Anzeiger donosi, że komuniści zrywają systematycznie zebrania wyborcze partyi reakcyjnej. Wczoraj z powodu obstrukcyi komunistów musiano zamknąć w Berlinie dwa wiece skrajnej prawicy. Na jednym z tych wieców członkowie prezydyum zostali pobici przez komunistów pałkami gumowemi.

— „Daily Ekspress" notuje pogłoskę, że Asquith ma zostać kierownikiem partyi liberalnej.

Lot aeroplanem dookoła świata

Londyn, 26. 3 PAT Wczoraj popołudniu lotnicy angielscy: Maclaren, porucznik Leit oraz sierżant Calshot na hydroplanie typu Vulture London udali się w drogę, będącą pierwszym etapem lotu dookoła świata. Król przesłał na ręce śmiałych lotników depeszę z życzeniami powodzenia. Minister lotnictwa lord Thompson żegnał odlatujących lotników.

TEATR IM. J. SŁOWACKIEGO.

Czwartek: „Kościuszko pod Racławicami".
Piątek: „Kościuszko pod Racławicami.

TEATR BAGATELA.

Czwartek: „Przyjaciółka pana ministra".

— DO DZISIEJSZEGO NUMERU „NOWEGO DZIENNIKA" załączamy blankiety nadawcze P. K. O. dla abonentów zamiejscowych i prosimy o rychłe odnowienie prenumeraty na miesiąc kwiecień.

Administracya.

Śledzie peczatowe, zwykłe, holenderskie do marynat, wędzone, marynowane.
Moskale rolmopsy, szproty, sardynki, portugalskie i francuskie.
Marynaty bicklingi, łososie wędzone i w puszk., szproty w oliwie
473 poleca
B. M. Gross
hurtowny i częściowy skład śledzi
Kraków, Krakowska 25. Tel. 3291.
Wysyła się również pocztą.

Rutynow., samodzielny korespondent
polsko-niem., poszukiwany. Zgłoszenia wraz z dokładnemi ofertami przyjmuje Sekretaryat Domu Bankowego A. Holzer w Krakowie, ul. Gertrudy 11 między 3—4 popoł. 460

Nowa Drukarnia Dziennikowa
przyjmuje wszelkie zamówienia w zakres drukarstwa wchodzące, w szczególności druki bankowe, kupieckie, przemysłowe, reklamowe, czasopisma i dzieła, wykonując takowe starannie, szybko i po cenach umiarkowanych

W KRAKOWIE
PRZY ULICY ORZESZKOWEJ L. 7.

Inżynier budowlany
lat 33, dobry organizator, biegły w kalkulacji, poszukuje posady stałej w większem przedsiębiorstwie budowlanem lub też przemysłowo-handlowem. Obejmie również kierownictwo większego tartaku.
Zgłoszenia pod „Sumienny“ do Adm. N. Dz.

Baczność!
Akcye • Etykiety • Klisze
wykonują szybko, tanio i starannie
ZAKŁADY GRAFICZNE
„RYNGRAF“
S. A.
Kraków, ul. Krupnicza 6.

Dla **drukarn** i stałych Klientów specyalny **opust.**

Większe przedsiębiorstwo
poszukuje do natychmiastowego wstąpienia **intel., młodego urzędnika** z wykształceniem komercyalnem. Zgłoszenia pisemne pod „Sau“ do Adm. N. Dz. 449

REKLAMY TRAMWAJOWE I KINOWE
Biuro ogłoszeń
H. FALLEK
KRAKÓW
11 Bonerowska 11

Drobne ogłoszenia.

Poszukuję panny do dzieci. Wiadomość Meiselsa 6, II. p., drzwi na lewo. 448

Zdolna panna, pisząca biegle na maszynie, znająca buchalteryę z praktyką biurową znajdzie posadę od zaraz. Wiadomość Textilia, Stolarska 15. 447

Praktykant biurowy do lat 17, z ładnem pismem, poszukiwany. Oferty nadsyłać do Wytwórni Mebli Klubowych Kraków, Floryańska 25. 509

Chłopców do praktyki tapicerskiej, przyjmie zaraz. Wytwórnia Mebli Klubowych, Kraków, Floryańska 25. Zgłoszenia w godz. od 12—1. 510

Poszukuję zdolnych panienek do szycia bielizny za dobrem wynagrodzeniem. G. Brand, Kraków, Starowiślna 29, II. p. 511

Mąkę amerykańską oraz wszelkie towary spożywcze I. jakości poleca po cenach konkurencyjnych Henryk Pacanower Kraków, Agnieszki 10 (przecznica nowej Dietlowskiej). 528

Zdolnego(ną) ekspedyenta (kę) rutynowaną, samodzielną siłę, przyjmie firma Zygmunt Reich, Sienna 1. Zgłoszenia przyjmuje w mieszkaniu, Dietla 79 między 2—3. 536

Praktykanta(kę) przyjmie zaraz G. Brand, Starowiślna 6. 513

Poszukuję zdolnej 535
ekspedyentki
S. Wiener, Stradom 5.

MAGAZYN sukien damskich
sióstr Guttman, Miodowa 1
zawiadamia Sz. Klientelę, iż obecnie prowadzi pracownię, **przy ulicy Wąskiej 10.** Lichtinger-Herz

---

Pierwszorzędna
SIŁA BIUROWA
buchalterka-bilansistka korespondentka polsko-niem znająca wszelkie czynności biurowe z dłuższą praktyką jako kierująca siła, poszukuje odpowiedniej posady. Łask. zgłoszenia pod „Zaufana“ do Adm. N. Dziennika.

BECZKI
433 z dębowego drzewa nowe szczelne we wszystkich wielkościach na wino i trunki z natychmiastową dostawą poleca
Fabryka beczek w Podgórzu. Tel. 4184

Firma S. Landau i A. Leinkram, Kraków, Dietla 40
530 poszukuje
rutynowanej buchalterki
ze znajomością korespondencyi polsko-niem. Pierwszeństwo mają stenotypistki. Zgłoszenia między 6—7 wieczór w firmie.

Biegłą stenotypistkę
529 polsko-niem., przyjmie Biuro fabryki maszyn **M. Kanarek, Kraków, Szewska L. 9.**

Hurtownia papieru
Sz. Neuman, Dietlowska 55
poleca wszelkie papiery a to: koronki, bibułę krepę, glanc. drucik, bibułki „Solali“, tekturę, papier drukowy oraz przybory piśmienne po nader niskich cenach 518

Praktykanta
sklepowego do natychmiastowego wstąpienia poszukuje firma Selinger i Zughaft w Krakowie, ulica Librowszczyzna L. 4. 519

Magazyn nowości S. HABER
900
Kraków, ul. Sienna 14. Tel. 35-13, poleca najnowsze rzeczy na sezon obecny. Obuwie, kapelusze, bielizna, pyjamy, skarpetki, szale, krawatki itp.

Zawiadamiam P. T. Odbiorców, że założyłem we własnym lokalu **wytwórnię wafli na andruty i delty.** Ceny umiarkowane. Z poważaniem
502 **I. L. Mandelbaum, Chrzanów.**

Import! Export!
445
Kawę, holend. kakao „De Jong“, wanilię, ananasy, migdały, kalif. śliwki, gruszki, brzoskwinie, morele susz. jabłka, bakalie, sułtanki, rodzynki i wszelkie towary korzenne **poleca hurtownikom**
W. A. Krzyżański & Co
Gdańsk, Brandgasse 12.

Poszukuję
w śródmieściu lub pobliżu **lokalu** (pokój duży, dający się przedzielić lub dwa na kancelaryę adwokacką). — Zgłoszenia pod „Dr. M.“ do Admin. N. Dziennika. 425

377
„CERES“ TŁUSZCZ JADALNY
כשר לפסח „ כשר לפסח

świeżo nadszedł
wszędzie do nabycia.

Żądajcie tylko **„Ceres“** i nie kupujcie falsyfikatów.

MĄKI PASCHALNEJ
pod nadzorem rabina Mendla Halberstama z Chrzanowa
z pierwszorzędnej pszenicy 60—70 proc. przemiału mielonej we własnym młynie dostarcza od 15 lutego bm. loco wagon Gdańsk.
Sprzedaż z terminem załadowania w drugiej połowie lutego bm., oraz w pierwszej
215 i drugiej połowie marca br. może już nastąpić.
H. Bartels & Co. G. m. b. H. Grosse Mühle, Danzig
Adres telegraficzny: **„Grossmühle“.** :-: Telefon 495, 496 i 6116.

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Ign. Schwarzbart. Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7.